

**SEÇİM TEORİSİNE DAYALI TEMEL İHTİYAÇLAR ÖLÇEĞİ'NİN (STDTİÖ)
GELİŞTİRİLMESİ GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİĞİ**

**SEÇİM TEORİSİNE DAYALI TEMEL İHTİYAÇLAR ÖLÇEĞİ'NİN (STDTİÖ)
GELİŞTİRİLMESİ, GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİĞİ**

Dr. Öğretim Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN

Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik
Danışmanlık Anabilim Dalı, Aksaray

ORCID NO: 0000-0002-2499-1617

Dr. Öğretim Üyesi Sümeyye DERİN

Sakarya Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Sakarya

ORCID NO: 0000-0002-9102-7561

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; William Glasser'in Seçim Teorisi'ne dayalı olarak yetişkin bireylerin temel ihtiyaçlarını belirlemek için kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Ölçme aracının geliştirilme sürecinde; alan yazın taramasına dayalı olarak geçici madde havuzu oluşturulmuş, oluşturulan maddeler için dört alan ve üç dil uzmanının görüşleri alınmış ve pilot uygulama yapılmıştır. Bu sürecin sonunda ölçek, 18 yaş ve üzerinde 253 kadın (%66,4) ve 128 erkek (33.6) olmak üzere toplam 381 yetişkin bireye uygulanmıştır. Ölçekteki madde sayısı 42'dir. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) için ölçekteki madde sayısının dokuz katından fazla bireye uygulama yapılmıştır. Ölçeğin verilerinin basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanmış ve bazı maddelerde - 1.5 ile +1.5'in aralığında olmayan değerler tespit edilmiştir. Bu durumda ölçek verilerinin Mahalanobis Değerleri hesaplanarak uç değerler analize dahil edilmemiştir. Buna bağlı olarak AFA, 369 veri ile gerçekleştirilmiştir. AFA sonucunda ölçeğin 28 madde ve kuramsal yapıya uygun olarak beş boyuttan oluştuğu görülmüştür. Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için 130 (%67) kadın ve 64 (%33) erkek olmak üzere toplam 194 yetişkine uygulama yapılmıştır. Elde edilen verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanmış ve uç değerler analize dahil edilmemiştir. Buna bağlı olarak DFA, 186 veri ile gerçekleştirilmiştir. İlk analizde ortaya çıkan uyum iyiliği değerlerinin CMIN/DF= 2.16; GFI=.77; AGFI=.72; IFI=.82; TLI=.80, CFI=.82 ve RMSEA=.079 olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerin bazıları istenilen uyum iyiliği değerlerinin altında olduğu için analiz sonucunda ulaşılan model uyumunu düzeltmek için motification indices par. change değerlerinde büyük olan ikililer arasında kuramsal yapıya uygun olarak üç kovaryans oluşturulmuş ve yeniden DFA gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda CMIN/DF= 1.93 ; GFI=.87; AGFI=.83; IFI=.91; TLI=.90, CFI=.91 ve RMSEA=.071 olduğu saptanmış ve değerlerin; kabul edilebilir uyum iyiliği sınırları içerisinde olduğu görülmüştür. Ölçeğin alt ölçekleri; Seçim Teorisi'nde öne sürülen beş temel ihtiyaç ile kuramsal olarak örtüşmektedir. Alt ölçekler ve madde sayıları; Güç alt ölçeği yedi, Eğlence alt ölçeği altı, Sevme ve Ait Olma alt ölçeği altı, Hayatta Kalma alt ölçeği beş ve Özerklik alt ölçeği ise dört maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlılık yöntemiyle incelenmiştir. Bu kapsamda hesaplanan Cronbach Alfa katsayısı .92'dir. Sonuç olarak, Seçim Teorisi'ne dayalı Temel İhtiyaçlar Ölçeği (STDTİÖ), yetişkin bireylerin temel ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır.

Anahtar Kelimeler: Seçim Teorisi, Temel ihtiyaçlar, Yetişkin bireyler, Geçerlilik, Güvenilirlik